СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Рік XLII. Ч. 265. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 12. листопада, 1934. VOL. XLII. No. 265. Jersey City, N. J., Monday, November 12, 1934. THREE CENTS.

БОРА ДОМАГАЄТЬСЯ СЛІДСТВА НАД „СКАНДАЛЬНИМ" РОЗКИДАННЯМ ФОНДІВ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Бора, вернувшися зі свого стейту Айдаго, заповів, що він буде добиватися на найблизчій сесії конґресу слідства над видатками уряду на допомогу.

Він каже, що уряд видає гроші просто в скандальний спосіб, а передовсім дивиться за тим, на скільки йому від цього зросте політичний вплив.

Гопкинс, голова урядової допомогової акції у своїй відповіді сенаторови Борі жадає від нього подання конкретних фактів такого „скандального" розкидування фондів.

УРЯД ДУМАЄ ПРО ПОШИРЕННЯ ПРОДУКЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Уряд думає зробити незадовго відважний крок у справі поширення продукції. Думає він над тим, чи не заохочувати би фабрикантів поширити продукцію своїх фабрик, заручивши їм, що всяку надвишку, котрої вони не зможуть продати, купить від них уряд.

ПРЕЗИДЕНТ БУДЕ ВИЯСНЯТИ СВОЮ ПОЛІТИКУ НА РАДІО.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт дав до зрозуміння, що він задумує виголосити десь у місяці грудні промову через радіо та дати в ній докладне вияснення своєї політики в промислових і фармерських справах.

ПІДЗЕМНА ЗАЛІЗНИЦЯ ПОЛАМАЛА РОБІТНИЧІ ПРАВА.

НЮ ЙОРК. — Краєва Рада Робітничих Відносин видала присуд у справі жалоби робітників підземної залізниці „Бі-Ем-Ті", і в ньому осуджує підприємство за викинення з роботи 18 робітників за їхню приналежність проти виразної постанови точки „7А" закона про відбудову краю.

З ПОСТУПУ ТЕХНІКИ.

ІСТ ГАРТФОРД (Конетикот). — Рейкрофт Волш, президент підприємства „Гемилтон Стендард Пропелер Ко.", виступав тут перед зборами інжинірів з відчитом і демонстраціями дуже важного летничого винаходу, котрий автоматично, себто без співпраці пільота, регулює скорість оборотів пропелера.

Винахід збільшує безпечність і скорість їзди, а додає до тягару машини всего кілька фунтів.

БОРОТЬБА МІЖ ДЕРЖАВОЮ Й ЦЕРКВОЮ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО. — Федеральний уряд не зробив за останні дні нічого в своїй кампанії проти церкви. Зате стейтові уряди поробили преріжні кроки. Між іншим слідно сильний рух проти целібату священиків. Кілька стейтів уже ухвалило закони, що священики мають бути жонаті.

Знову мексиканські масони ведуть кампанію за забороною наушної сповіди. Кажуть вони, що священики мають через сповідь більший вплив на людей, як має держава.

До катедри в столиці Мексика приходять кождого дня великі маси людей з просьбою миропомазувати їх діти.

НОВІ ПРОБИ ПОКІНЧИТИ ШОВКОВИЙ СТРАЙК.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — Конференція власників шовкових фабрик та робітничих юній скликана за старанням Краєвої Ради Робітничих Відносин у Шовковім Промислі, заповідає скоре покінчення страйку 25,000 шовкових і рейонових робітників.

ЗНОВ ГРАБІЖ БАНКУ.

СІДАР ГРОВ (Ню Джерзі). — Шість бандитів, з котрих два були узброєні в машинові кріси, напали в пятницю на „Ферст Нешенел Бенк оф Сідар Грові", забрали з нього 10,000 долярів та втекли, наповнивши банк слізним ґазом.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЖІНКАМИ.

НЮ ЙОРК. — На зборах так званої рільничої конференції північно-східних стейтів, що відбувається тут у готелі Вікторія, виступив Джеймс Райс, професор годівлі курей у Корнельськім університеті, з осторогою до уряду проти урядового обмежування годівлі курей.

Бесідник говорив, що майже 80 процентів цієї галузи рільництва знаходиться в руках жінок, а ці не дадуть себе контролювати.

СТУДЕНТСЬКИЙ СТРАЙК ПРОТИ ДОРОЖНЕЧІ.

ВАЛА ВАЛА (Вашингтон). — Студенти місцевого університету, котрий удержує секта адвентистів, вийшли на голодовий страйк, щоб запротестувати проти піднесення цін кількох страв в студентськім ресторані на 1 цента. Коли тростиці університету виснили студентам, що ціни треба було піднести супроти подорожіння деяких продуктів, студенти закінчили страйк.

ОСЬ КУДИ СТЕЖКА В ГОРОХ!

З нагоди прийняття СРСР до Союзу Націй пише „Голос Життя" (суспільно-політичний орган біднацького селянства, Ужгород):

„Правда, буржуазія і її слуги — соціялфашисти — з цеї нагоди стараються наговорити працюючим, що Радянський Союз змінив свою політику і що політика Радянського Союзу розходиться з політикою комуністів. Але нашим клясовим ворогам не вдається в такий спосіб збити наших трудящих з революційного шляху. Наші трудящі знають, що коли Радянський Союз і комуністи борються за мир — то це боротьба за світову революцію. Для прикладу може послужити хочби робота комуністів у буржуазних законодавчих інституціях. Як відомо, комуністи посилають своїх заступників до сільських заступництв, до парляменту, хоч це є інституції буржуазної влади, а не робітників та селян. Комуністи йдуть сюди не тому, аби підпирати буржуазну владу, а тому, аби використати леґальні можливости, аби з парляментарної трибуни відкривати трудящим масам злочинну політику буржуазії і так трудящі маси революційно усвідомлювати, мобілізувати до бою за владу. Радсоюз, коли вступає до Союзу Націй, то це робить в інтересах світового пролетаріяту і тільки в інтересах світового пролетаріяту!"

Написано красно, виразно і найважніше: вірно.

МОДЕРНИЙ ТЕАТР В ЕВРОПІ.

У Мінхені кінчать перебудовувати державний театр, над яким працюють уже 18 літ. Праця тяглася так довго тому, щоб не переривати вистав. Театр має подвійну рухому сцену, яку можна обертати довкола, пересувати вниз і вверх. Верхня сцена віддалена від нижчої на 10 метрів. Уся її будова важить 200 тон і тримається на 4 гидравлічних пресах. Технічно сцена вивінувана так, що пєса може йти без антрактів, хочаб мала не знати як багато яв. Коли йде акція, можна підготовляти обстанову до інших сцен. Завісу спускати можна тільки на кілька секунд. Усі машини безшумні і глядач має те саме враження, що на екрані. Це буде найсучасніший, найкраще технічно вивінуваний театр в Европі.

АВТОМАТ, ЩО САМ ПОВІДОМЛЯТИМЕ ПОЛІЦІЮ.

Французький міністер почт і телеграфів оголосив обіжник, який повідомляє, що в найближчому часі у париських автоматичних телефонах заведуть новий винахід. Якась нова машина зможе автоматично повідомляти сама поліцію, коли до хати вийде злодій або вибухне там пожежа. Абонамент на такого „робота" буде коштувати 25 фр. річно. Ніхто покищо не знає, яка тайна цього винаходу. Та перші будуть імовірно про це знати злодії.

ЖІНКА ГЕНЕРАЛОМ.

У совєтській пресі оголошений декрет про те, що Тамара Сукіна призначена начальником жіночої дивізії. Її звуть „Червоною Тамарою" і „Жанною д'Арк совєтської армії". Свого часу вона вславилась (дуже сумними подвигами завойовниці) у Грузії.

КРІЗА В ЗАЛІЗНІЙ ІНДУСТРІЇ.

(УП) Залізна індустрія високо промислових країн переживає затяжну крізу з приводу браку вивозу вироблених продуктів. Нема куди вивозити заліза ще й тому, що всі відсталі країни почали в повоєнному часі розвивати свою власну тяжку індустрію, щоб унезалежнити себе від ввозу на випадок війни. Найбільше розвинула свою індустрію Японія. Вона зуживає багато заліза на власне зброєння, але рівночасно з тим почала також багато вивозити, хоч ввіз заліза ще 9 разів перевищає вивіз. Сирівці купують Японці в Манджурії й в Індії. Цікаво при цьому ствердити, що японський імпорт заліза збільшився в останніх часах на 150%. Японці збудували 7 нових залізних гут і 8 сталевих заводів. Перепродукції заліза нема чого Японцям побоюватись, бо їх узброєння ще не закінчене. Унезалежнює себе також британська Індія, яка будує власним капіталом залізні гути. Продукція заліза в Індії ще не покриває власного запотребування. Також Бразилія розбудовує власну тяжку індустрію, хоча з великими трудностями з браку відповідного вугля. Полуднева Африка теж не осталася позаду в бажанню унезалежнити себе від імпортованого з Англії заліза. Совєти також шаленим темпом побільшують свою тяжку індустрію. Все це доводить до затяжної перепродукції заліза.

ЯК РУС СТАВ УКРАЇНЦЕМ, А ЧЕХОСЛОВАК — СЛОВАКОМ.

Дня 21. серпня ц. р. відбувся у Пряшеві зїзд словацького вчительського товариства (Зус), на якім українське вчительство Закарпаття заступав делеґат „Учительської Громади", Орест Онуляк. Вчасі спільного обіду учасників зїзду голова товариства, сенатор А. Ганцко, беручи нашого делеґата попід руку й саджаючи його між себе й посла О. Ондерчу, жартуючи сказав:

„Того симпатичного Руса мусимо взяти між себе!"

„Пане сенаторе!" — відповів на те з усмішкою наш делеґат, — „Не подивуйтеся, якщо я вас стільки разів назву Чехословаком, скільки разів ви охрестите мене Русом".

Дотепна відповідь нашого делеґата викликала сердечний сміх у присутніх, бо словацькі народовці не признають національного, а лише політичне обєднання з Чехами й тому поборюють назву „Чехословак", якщо нею хотів би хто означувати їх національну приналежність.

Збентежений сенатор додав: „Як бачу, пане колего, то буде найліпше, коли ви останетесь Українцем, а я таки Словаком".

ЩАСЛИВИЙ КРАЙ.

Союз шведських письменників звернувся до уряду з проханням, щоб усі прилюдні безплатні бібліотеки ввели місячну оплату за випозичування книжок. Громадянство, маючи бібліотеки з усіми новими книжками, купує їх мало; одна книжка переходить з рук до рук і автори терплять на цьому. Коли уряд накладе на кожного 2 кор. податку, тоді письменники матимуть річно 4 міл. і союз письменників розділить ці гроші між своїх членів.

САМОХІД УПАВ У ПРОПАСТЬ.

В місцевости Місколец, на Мадярщині, упав з висоти 25 метрів самохід, що віз одну родину, зложену з 6 осіб, на прогульку. Зпід розтрощеного самоходу видобули 5 осіб у безнадійному стані. Шофер хотів відобрати собі життя. Причиною катастрофи була зломана керма.

СТРАШНА ГОСТИНА.

В селі Павляна (Югославія) багата селянка Мірка Павлович святкувала свої уродини. На гостину запросила 40 гостей. Зараз при гостині зробилося багатьом гостям зле і чоловік її та 6 учасників гостини померли, а 14 відправили в дуже грізним стані до лічниці. Лікарі ствердили, що причиною смерти й занедужання було оторвлення. Підозріння впало на господиню дому, яка призналася, що до страви намішала отруї. Господиню зараз арештували. Вона бороноиться тим, що вселився в неї злий дух і вона не знала, що робить. Люди кажуть, що робила вона це, в тім намірі, що гості повмирають, а вона дістане великі маєтки.

Д-Р ФЕНЦИК ЇДЕ ДО АМЕРИКИ ШУКАТИ ЩАСТЯ.

Хоч як старався д-р Фенцик поширювати свої русотяпські ідеї між українським населенням Закарпаття і таким чином стати його провідником, населення Закарпаття сьогодні вже є настільки свідоме свого національного „я", що всі зусилля д-ра Фенцика розбились, мов бульки об скелю. Український нарід Закарпаття не хоче нічого знати ні за кацапські общества Духновича, ні за провідництво д-ра Фенцика. Огірчений цілою низкою неуспіхів, д-р Фенцик задумав перенести свій терен праці не лише на іншу околицю, але навіть на іншу часть континенту. Недавно оголосив у своїй Еіб-журналі, у „Карпаторусскім Голосі", що американські Русини пожадали його й запросили до себе на лекції. Однако вийшло на яву й те, що ніхто д-ра Фенцика до Америки не просив, що він лізе туди сам, щоб спробувати там щастя. Та ми певні того, що і в Америці він осягне ті самі „успіхи", які осягнув на Закарпаттю, й що наші американські браття дадуть йому відповідне поучення, що не можна ставати Юдин гріш до чужої служби. — („Новий Час").

ВІД КАЦАПСТВА ДО ПРАВОСЛАВЯ БЛИЗЬКО.

В парохії „дожизненного" предсідника русотяпського общества Духновича, о. Євменія Сабова в Севлюші (Закарпаття), цими днями „вибухло" православя. Православая спричинив сам духовний отець, який у своїх проповідях безнастанно нападав на Українців, а хвалив один русский народ із його правітцівською вірою. І ягнятка отця пастиря послухали його ради й одного дня заявили, що їм не треба вченого духовника, бо і Христові апостоли не були людьми вченими. Тепер отець архидіякон бідкається над своєю долею, а епископ за „великі" заслуги на пастирськім полі — як заучвати — посилає отця архидіякона на „заслужену" вислугу.

НЕ ДАЮТЬ І НЕ ДАДУТЬ ІНВАЛІДАМ У. Г. А. ДЕРЖАВНИХ РЕНТ

ЛЬВІВ. — Польський закон про обезпечення інвалідів з 1932 року обіцював державну ренту деяким інвалідам Української Галицької Армії. Зпоміж 2,000 інвалідів могли дістати ту ренту всього 250 інвалідів. Чатина тих інвалідів внесла подання про признання їм тої державної ренти. І ось уже наспіли відповіди. Тернопільське воєвідство відповіло інвалідам, що їх прохання не буде узглянене, бо доходження виказали, що вони не були льояльними до польської держави і не виказали своєю діяльністю привязання до Польщі. Річ ясна, що таких вимог нема в законі. Але це справи не зміняє. Українським інвалідам відмовлено всякої державної допомоги в практиці, а на папері в законі, перед світом — та допомога існує.

„СПІЛЬНИЙ ВОРОГ" — УКРАЇНЦІ.

ВАРШАВА (Польща). — Голова московського товариства „Русске Общество Маладьожі", інж. Нікалай Шумілін, мав розмову з кореспондентом одної з польських варшавських ґазет про відносини російської молоді до польської. Шумілін висказав свою радість, що польська молодь уже не добачує в російській „Москалів", а тільки „братів Славян". А далі сказав таке:

„Пильно пропаґуємо працю для польської державности. Маємо спільного ворога, що ширить згубний сепаратизм, — Українця. В згідній співпраці з Польщею бачимо й інтерес своєї батьківщини".

Ота заява Шуміліна обурила навіть декого з Поляків, особливо тих, що були під царською владою і зазнали ласки „братів Славян", себто царської нагайки.

СТИЛЬ МОЛОДІ ПІЛСУДСЬКОГО.

ВАРШАВА. — Зачався розкол між польськими леґіонерами, головною опорою Пілсудського й уряду. В „Паньстві Праци", органі „Леґіону Млодих", ліквідується той бунт такими словами:

„Надійшов час, щоб ви (леґіоністи) докладно зясували собі справу з тієї мандрівної продажної голоти, що старається баламутити нас. Надійшов час, щоб ви били по морді тих, що хочуть між вами за бруднi, нечесні гроші прищепити зневіру. Надійшов час, щоб ви гнали їх буком, як найгіршого сорту наволоч, що жирує на ваших симпатіях і сентиментах".

ЧОТИРИ УКРАЇНСЬКІ ПАРТІЇ У ЛЬВІВСЬКОГО ВОЄВОДИ.

ЛЬВІВ. — В понеділок, 29 жовтня, була у львівського воєводи делеґація, зложена з представників чотирох українських партій: Володимир Целевич (Ундо), посол Михайло Матчак (УСРП), Порфір Буняк (УСДП) і д-р І. Волянський (Обнова). Ця делеґація вручила воєводі протест тих партій у справі міністерського зарядження щодо Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Делеґати вели з воєводою широку розмову. Вимагали, між іншим, щоби РСУК далі мав право ревізії українських кооператив на Волині, Холмщині, Поліссі, Підляшу та Лемківщині.

ДЕ БУДЕ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЛІЦЕЙ?

ВАРШАВА. — Варшавський „Експрес Поранни" з 28 жовтня повідомляє, що ліцей той буде оснований мабуть у Луцьку (то є там, де шириться найбільша хрунiя при допомозі таких хрунів і польських агентів як Петя Певний. — Ред.).

БЕРУТЬСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ДОМУ.

ЛЬВІВ. — Цілком несподівано львівський староста взявся ліквідувати Академічний Дім у Львові, що є пристановищем для бідних українських студентів. У письмі польського старости до управи цього дому сказано, що в Академічнім Домі живуть члени Організації Українських Націоналістів, що там переховується нелеґальну революційну літературу, що там живуть українські боєвики, а навіть проводирі терористичної акції, і там плянують замахи. Староста наказав Науковому Товариству ім. Шевченка, яке є власником цього дому (але ним не заряджувало), щоби перебрало негайно цей дім під свою управу. В управі має сидіти теж заступник львівського старости. Досі управляло домом „Товариство Прихильників Освіти". Отсей крок польського уряду є тільки вступом до дальших переслідувань і ліквідації цеї нашої важної народньої інституції.

ПОМОЖІТЬ ВДОВАМ І СИРОТАМ ПО ЧЛЕНАХ У. Г. А.

ЛЬВІВ. — Український Фонд Вдів і Сиріт стверджує, що тепер іще нараховують 316 вдів і сиріт по членах Української Галицької Армії, які є виключені від державної допомоги і живуть у крайній нужді, а понад 200 з них — це просто нуждарі, що не мають навіть по 1 морговий поля.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ПРИСТОЙНІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ"

Буржуазна преса, котрої голос комуністична преса звичайно лає як відзиви ворогів пролетаріяту, висказується з великими похвалами для цьогорічного свята большевицької революції в Москві. Буржуазні газети підносять, що большевики поводяться так пристойно... На цілій параді неї було ні одної таблиці проти капіталістичної системи. Ні одного натяку на потребу міжнародного зриву пролетарів усього світу. Ні одного заклику до робітників інших країв встати та зробити зі своїми капіталістами те саме, що російські зробили зі своїми. Словом, забулася вся стара програма міжнародньої революції, якою большевики годували роками легковірних робітників.

Інші прояви на цій демонстрації показують, чому саме большевики зложили до комори між тандиту свою програму міжнародньої революції. Ціла московська парада не була звернена проти буржуазії, а проти імперіялістів, себто людей, кругів і течій, що хотіли би поширити чужим коштом границі своєї держави. Отже російські большевики не думали про добро пролетаріяту в Росії й поза Росією, а за цілість російської держави; а що ця держава сама є імперією, себто державою, опертою на грабіжі чужих країн, то свято річниці большевицької революції були нічим іншим, тільки святом російського імперіялізму проти імперіялізмів інших держав, котрі може хотіли би видерти Росії те, що Росія видерла іншим державам і народам.

Свято в Москві було великою військовою парадою. Нею Росія показувала чужим імперіялістам кулака. Не грожено їм уже революцією пролетаріяту, а воєнною силою Росії. І це було зовсім на місці. Як кажуть вправні заграничні кореспонденти, большевицькому урядови грозить повстання мас, як лиш Росія зайде у війну з чужою державою. Тому большевицькі комісарі не говорять уже про повстання мас проти правителів: це може спровокувати чужі держави до війни проти Росії, в Росії викликати революцію проти большевиків та в результаті довести до упадку большевизму. Зате ці комісарі показують свою силу, якої вони будуть уживати в обороні російської імперії, як ті імперіялісти, проти котрих вони звертають свою пропаґанду на святі.

Словом, 17-та річниця большевицької революції ставить справу ясно: нема вже міжнародньої революції, а є тільки гризня між імперіялістами російськими, японськими й іншими. Тому то вже й президент Рузвелт може большевикам післати в річницю їх революції такі побажання, які він посилає жидівським рабінам на судний день.

О. С.

ГАЛИЦЬКІ МІСТЕРІЇ.

Так, так. У Галичині теж діються свої містерії. Це лиш здається, що під поверхнею тутешнього життя все гладко. На ділі ж під тою поверхнею приготовляються поважні зміни.

Той уклад національно-українських сил, що лишився по австро-угорській монархії, не до вподоби Польщі, отій новій державі, що запанувала на галицьких землях по великій війні. Вона намагається всіми силами його змінити. І — як то не дивно — сила, українська сила, що на ній та та держава в своїх задумах прагне опертись, є греко-католицький клир, спеціяльно зі станиславівської дієцезії, в якій зачала розвиватися нова партія еп. Хомишина: УНО (Укр. Нар. Обнова). Цими днями еп. Хомишин випустив обіжник, у якім не тільки виступає проти існуючих українських політичних організацій (це він робив і давніше), але й проти культурних і економічних, проти кооперацій, і особливо проти „Просвіт". На місце тих останніх радить він скрізь під патронатом парохів закладати нові культурно-просвітні організації: „Скала" Вони ширитимуть „правдиву освіту", в „правдивім дусі католицькім", у „льояльности до держави", і т. д. Теперішні „Просвіти" теж ширять освіту і зовсім не виступають ні проти религії, ні проти церкви. Отже спитаймось: на що нові, на що „Скали"?

Тут мимоволі насувається аналогія з Волинню. Там теж уряд позакривав „Просвіти" і на їх місце припоручив відданим собі людям з Українців (так звана група Петі Певного) закладати „Рідні Хати", яких єдиною метою є: вести наш нарід повільною методою на шлях асиміляції. Чи не готово бути в Галичині отак з тими „Скалами", як на Волині з тими „Рідними Хатами"? Бо й одним і другим чомусь сіллю в оці є „Просвіти", які досі нічого злого для українського народу й української церкви не зробили і не роблять.

Це — перше. Друге: ні звідти, ні звідси орґан для пропаґанди польсько-українського зближення, „Бюлетинь польсько-українськi" (польською мовою) зачав робити велику рекляму гетьманцям, їх органам: „Меті", „Дзвонам" (під протекторатом митр. Шептицького), „Новій Зорі" (орган еп. Хомишина) і „Хліборобському Шляхови". Пише, що за гетьмана є ввесь галицький нарід, преса і навіть бувші старшини галицької армії. І приходиться до такого висновку з того, що... аж два старшини **анонімно** написали про це все в „Бюлетині"... Отже міродатні чинники зачинають тепер ніби протеґувати гетьманський рух у Галичині. На що? Чи не на те, щоб розбити український загал на більше груп? Чи не тому, що гетьманці в Галичині архильояльні? Ну, і на те, що напевно не будуть чинити опозиції домінуючому становищу Росіян у верхівці церковно-православної ґієрархії в Польщі, як це роблять українські національні партії. Бувший гетьман Скоропадський ще на Україні фаворитував російську церковну вищу ґієрархію в нашій церкві. Чому не надіятися, що його прихильники робитимуть тесаме в Галичині? Крім того гетьманці нічого не матимуть проти ширення православія в Галичині. А до цього теж прямують Поляки, віддаючи Лемківщину москвофілам, православію, і т. д.

Коротко: фаворизація табору еп. Хомишина і бувшого гетьмана змінить російський елемент у церкви православній українській, знищить „націоналістичні" Просвіти, ну, і створить іще одну групу серед Українців (зглядно її змінить), яка воюватиме з усіми іншими. Нарешті витворить новий тип Українця, який уже витворився на Волині: з походження Українця, з національности Поляка, цілковито відданого інтересам держави, яка по війні проголосила свою суверенність над Галичиною.

Такі наші висновки. Але пождемо, то побачимо, що з цього вийде. В кождім разі це вже певне, що маємо тут до діла з новою політикою міродатних чинників, закроєною на далеку мету. Свідчить про це й останнє розпорядження що до краєвого Українського Союзу Ревізійного, який змушують зректися своїх впливів на Волині і на Лемківщині, які матимуть свої Союзи: один польський, другий москвофільський. Поділи й пануй! — стара окупантська метода панування. Важка це хвиля. Тому інформуватимемо наших читачів про дальший розвиток цеї нової акції.

ПОСТИШЕВ БУДУЄ ПАМЯТНИК ШЕВЧЕНКОВИ...

1912-го року видана була в Києві книжечка „Малороса" Демченка, відомого тоді російського монархіста з „чорної сотні". Ця книжка називалась: „Оклеветаніе Шевченка нѣкоторыми патріотами". Автор доказував, що політичні погляди Шевченка цілком можна помирити з царською владою та з цареславною церквою православною. А що Українці вважають Шевченка за найгеніяльнішого виразника своїх національних ідеалів, то Демченко заявляв, що українські патріоти „оклеветали" Шевченка, бо він, мовляв, не був ворогом Росії. „Тоже-Малороси" з передреволюційних часів навіть пробували боротись іменем Шевченка проти української мови: казали, що вони розуміють і шанують „язик Шевченка", але не визнають „австрійсько-галицького жарґону Грушевського".

Московські большевики при своїм першім приході на Україну на початку 1928-го року вважали все українське — мову, культуру, поезію — за „контрреволюційне". Тому цілком послідовно нищили українські книги, палили портрети Шевченка і т. і. Але пізніше — передумали. Рішили боротися проти ідей Шевченка через пошану (на словах) до його особи. Московські большевики почали свою „боротьбу за Шевченка". Хотіли доказати, що, мовляв, Шевченко не має нічого спільного з „жовто-блакитниками", що він був поетом тільки сільської бідноти і що Шевченко був далекий від думки відділяти Україну від Росії. Шевченка майже записали були в члени комуністичної партії.

Та поправді, московські комуністи все **боялися** Шевченка. Вони хотіли заховати справжні погляди й думки Шевченка від українського народу. Друкуючи міліонами українською мовою промови Леніна, Троцького, Сталіна та менших комуністичних божків, московські большевики гальмували друк Шевченкового „Кобзаря". Бо вже слова Шевченка про „спльондровану Україну", що „обідрана сиротою понад Дніпром плаче", мусять викликати в українськім серці почування, неприязні до Москви. Тож не диво, що поза всякими голосними заявами про повне видання Шевченкових творів на советській Україні нічого для того не зроблено. „Большевицький" поет Шевченко зістався під комуністичною владою забороненний для широких мас.

Як прийшла на Україну голодова смерть наслідком московського „колективного" грабіжництва в р.р. 1932 і 33, то Шевченків культ був захитаний самими російськими комуністами. Москва вдарила по комуністах української національности. Скрипник, Хвильовий і багато інших заплатили власною кровю за те, що повірили колись у „братерство" з Москвою. Постишеви, Косьори, Попови та інші висланці Москви почали шукати коріння української комуністичної опозиції і, як одну з причин, побачили Шевченка. Шевченка визнано за „буржуазно-демократичного революціонера". Шевченкові твори доручено переробити наступникови Скрипника в комісаріяті освіти — Затонському. Всі „шовіністичні" слова — „*Москаль, Лях, Жид*" — Затонський повикидав із „Кобзаря", а замість того вписав „пан". Замість „Кохайтеся, чорнобриві, та не з Москалями" буде стояти: „тільки не з панами"... Словом, Шевченкові зроблено „чистку". **Такий** Шевченко буде з погляду Москви цілком „благонадійний". **Такому** Шевченкові, „справленому" за директивами центрального комітету всесоюзної комуністичної партії, можна і слід поставити памятника. Нехай „хахли" тішаться...

І до будови памятника взявся „сам" Постишев. В „Комуністі" з 22-го вересня читаємо:

„За невисокою огорожею в харківськім саді імени П. П. ПОСТИШЕВА (грубим друком!) в день і вночі працюють близько 100 найкращих спеціялістів каменотесів та полірувальників, зібраних з усіх кінців Союзу". „Комуніст" описує, як у парку ім. Постишева лаштують підставу для памятника Шевченкови. Довідуємося, що в Ленінграді вже вилито в майстерні Манізера постать Шевченка на 6 метрів заввишки. Кругом Шевченка стоятимуть фіґури українських селян з доби „селянських повстань та кріпацтва, а також траґічний образ Катерини, як символ поневоленої й скривдженої царатом України".

Добре пишуть писаки в „Комуністі!" Навіть крокодилеві сльози проливають над минулою недолею України. Не згадують тільки про **теперішнє лихо.**

Як на глум, В. Вольський у „Комуністі" пише:

„Ініціятор збудування памятника Т. Шевченкові, **Павел Петрович Постишев** (підчеркнено!), виявляє великий інтерес до будування. Кожного свого приїзду до Харкова він відвідує будівний майданець, запитує про всі потреби і надає будуванню конкретну допомогу"...

Мусять чухати собі потилицю російські монархісти. Таж і вони могли були свого часу „справити" Шевченкового „Кобзаря" і поставити йому памятника, як Богданови Хмельницькому з написом „єдина, неділима Росія". А що напише на Шевченковім памятнику Постишев? Що він не написав би, то Українці будуть усе читати: „Смійся, лютий враже"...

С. С.

Чи Ви вже зложили свою жертву на українських інвалідів? Зложіть її негайно! Вашої помочі чекають найвірніші сини Українського Народу під польською займанщиною.

Народ, що мріє про самостійність, мусить думати про борців за неї!

Ні один український інвалід не дістає державної ренти! Українська суспільність не може відмовитися від обовязку забезпечення українських інвалідів.

Р. Петрин.

МАЮ ДВІ.

(Оповідання).

26)

— Не розійшлися, бо ще не зійшлись були. Відклали се на пізніше, аж він заробить і наскладає стільки, щоби купити коня. Ледви чи купить коли, бо здохляка на шкіру не зараз знайде, а ліпший кінь коштує більше як те, що той бідолаха годен відоймити собі.

— А як би вона мала гроші на коня, то побрались би?

— Я гадаю, що зараз, — відповів господар.

До обох прийшла господиня і спитала Сидора, чи не закусив би що, заки буде обід.

— Не питай, а принеси! — сказав господар.

— Я лиш так спитала, щоби спитати. Текля вже дістала приказ принести і зараз принесе.

Текля справді принесла запіканку, гижки, яйця і хліб. Всі троє зачали від фляшки і присунулися до миски. Коли Текля знов прийшла, щоби спрятати зі стола, Сидір звернувся до неї і спитав:

— Що ти, дівчино, зробила би, як би мала стільки грошей, що коштує добрий кінь?

Дівчина видивилася на нього. Хвилю стояла так, аж коли по її лици покотилися сльози, вона втекла до пекарні і там захлипала.

— Вона гадає, що я глузую з неї, насміхаюся з її нещастя, — сказав Сидір. — Ходіть обоє зі мною до неї. Будете мені свідком.

Сидір пішов до пекарні, Барвій і Барвіева за ним. Вийнявши з кишені банкову книжочку, Сидір показав її Барвієви і спитав:

— Чи ви знаєте, яку се має вартість?

Барвій придивився книжочці і відповів:

— Хто з тою книжкою прийде до банку, то йому виплатять двісті сімнацять ґульденів.

— Ти чула? — спитав Сидір Теклю.

— Та що з того, що чула? — відповіла наймичка, далі хлипаючи.

— Що тобі з того буде, не скажу, бо не знаю, що ти з тими грішми зробиш, як їх возьмеш з банку. То твоя книжочка.

Сидір всунув книжочку дівчині за пазуху і вийшов з пекарні. Пішов до світлиці. За ним пішли господар і його жінка.

— Ти справді дарував дівці ту книжочку? — спитав Барвій. — Ти не здурив її? То ретельна банкова?

— Хто, як хто, — відповів Сидір, — а ви, гадаю, дуже добре розумієтеся на таких документах.

Барвій знов пішов до пекарні, щоби книжочку ще раз оглянути. Впевнився, що се не обман; що се так, як на долони двісті сімнацять срібних. Текля довго не хотіла вірити в своє щастя, бо за ті гроші можна було тоді купити більше як пару здорових коней. Вона стала ще дужче хлипати, тепер вже з радости. Коли прийшла дякувати Сидорови, він сказав:

— Не дякуй, бо то були не мої гроші. Тепер ще не пора казати, чиї вони були. Скажу лиш те, що вони чесно зароблені і я дістав їх з чистого жерела. Як тут вже покінчиш свою роботу, то піди до Дереняків і спитай, чи вони не продали би мені одного молодого расового когута. Як мають на продаж, то скажи їм, що я нині прийду до них купити. Про се, що я тобі дав якісь гроші, ще не кажи їм.

Текля й не думала братися до якоїсь роботи. Вперед побігла до свого Івана сказати йому, щоби зараз ішов роззиратися за конем, та не таким здохляком, як був перший кінь. Очевидно сказала, що на купно є гроші, від кого і як вона дістала їх. Кущик не вірив в своє щастя. Прибіг до Барвія спитати, чи правда се, що Текля верзе. Подякам не було кінця. Сидір ледви оборонився. Аж тепер Текля пішла до Дереняків спитати, чи не продали би Сидорови Заваличеви одного когута. Хоч зобовязалася про банкову книжочку нічого нікому не сказати, вона не видержала і розказала якнайдокладніше цілу пригоду з банковою книжочкою. Коли Дереняки не хотіли повірити, Текля показала їм ту книжочку.

Дереняк і Деренякова порозумілися очима. Він сказав до дівчини:

— Перекажи Сидорови, що ми дуже радо бачили би його у нас. Когути нехай возьме собі, хоч би й всі, бо в Солодині таких когутів є досхочу і як нам треба буде, когута, то дістанемо в кождій хвили. Надіємося, що Сидір зайде до нас, хоч би йому когут вже був непотрібний. Адже то наш давний знайомий!

Коли наймичка відійшла, у Дереняків розпочалася родинна рада. Всі троє, батько, мама і донька були дуже стурбовані.

— Він хіба став якимсь величезним богачем, коли так розмітує гроші! — промовила Деренякова. — За пару курками приїздить аж сюди, бідакам гроші роздає сотками! ...Щось в тім є. Може би дати знати до жандармерії?

— Іди, дурна! — Дерняк гукнув. — Ти не чула, що він з міста їхав фіякром, що ночував по дорозі у Берля, їв там панську вечерю і такуж вечерю заплатив фіякрови? Як би то був який мантій або злодій, то жандарми вже давно були би його вхопили, бо він не крадьки заходить до людей. Він таки мусить мати якийсь великий маєток... Не казав я вам, щоби з ним далі троха панькатися і тримати бодай на тонкій ниточці, аж покажеться, що і як з ним є? Тепер маєте!

— Я гадаю, що він за Фрузю ще не забув і хоче до неї навернутися, коли зголошується до нас, хоч тоді я перед його носом трісла дверми і замкнула на ключ, — сказала Деренякова.

— І хоч бачив, що Фрузя цілується з Грицьком? — спитав Дереняк.

— Як парубок дуріє за дівкою, то таке бере собі до серця тільки в першій хвили. Пізніше любовна дурійка все зробить своє. Про залюбленого парубка можна сказати, що як йому плюнеш в очи, то він гадає, що то дощ іде. Як би він далі не любив нашої Фрузі, як би не хотів до неї навернутися, то був би не мав чола зголоситися до нас. Той когут, то тільки притичина, щоби якось знов приступити до Фрузі.

— А як вони оба зійдуться у нас? — спитала Фрузя. — Нині й Гринь прийде... Ми змовилися, що нині дамо на заповіди.

— Як Гринь прийде? — сказала мамуня. — Гм... Як оба зійдуться у нас, то... Або то через бабині телята вовкови не вільно в город подивитися? Чи то ми будемо винні, як Сидір прийде до нас? Миж його не виженемо, бо він ніяк не скривдив нас.

— Колиж бо Сидір зараз доміркується... Не доміркується, а таки вчує і побачить, чого Гринь прийшов до нас. Як Сидір хоче до мене навернутися, то й Гринь доміркується, що ми микитимо. Що зробити, як вони оба зійдуться у нас і Гринь схоче, щоби я вийшла з ним в сад? Ще гірше буде, як Сидір схоче балакати зі зною в чотири очи. Гадаєте, що Гринь позволить?

— Як нещастя схоче, що оба зійдуться у нас, то ти раптом занедужаєш і ляжеш. До тебе не впустимо жадного з них. Щоби вони оба не могли розмовитися, я піду з одним на подвіря, тато з другим до саду... Вперед мусимо довідатися, як є з Сидором і чи то він до тебе приїхав. Як би показалося, що він справді до тебе, то Гриня попросту до хати більше не впустити, або й викинути з хати. Хто би там з влізливцем панькався!

(Дальше буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Трентон, Н. Дж.—Під жертвою з Трентону, в сумі $10, яку оголошено в ч. 239 „Свободи" має бути підписаний: „Святочний Комітет".

Тонтон, Масс. — Додаємо до спису жертводавців: Дмитро Симиган 40 ц.

М. Д., Честер, Па. — Ваш запит не є ніяким запитом. Можна було з перевтоми заснути, а потім довідатись і самому переконатися, що сталося з нашим військом у Львові. Той, хто це писав, був фронтовиком і знаменитим українським вояком.

Присутній. — Кажете, що якби „Ліґа" закликала, то було би з 15 осіб, а так було понад 300. Нема на це ради. В наших демократичних часах треба вміти нарід притягнути. Це дуже важна справа, але іншого виходу нема. І віримо, що можна притягнути, якщо є потрібні для такої роботи дані: розум, хист, такт і посвята. Та біда в тім, що на провідних місцях маємо дуже маленько людей, що ті прикмети малиб.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МИРНА ЕВРОПА?

Польський премієр міністрів говорив недавно на радіо, що з буджету польської держави на наступний фіскальний рік у сумі 2 міліярди 132 міліони злотих міністерство війни має дістати 761 міліонів.

Французький президент Альберт Лебрен говорив недавно про недостачу металів, з котрих виробляється ріжні воєнні матеріяли, та заборонив вивіз міди, алюмінія, цинку, ніклю й цини.

У газетах Франції вічно появляються крики про тайні збросння Німеччини.

Як довго будуть европейські держави так зброїтися одна перед одною?

РОДИНА Й ПАРТІЯ.

Пише „Комсомольська Правда", що обтяжені партійною роботою молоді комуністи занедбують родину.

Приходять, мовляв, до переконання, що їм найкраще не женитися.

Цікавий причинок до історії целібату з зовсім несподіваної сторони.

ТЕЖ ПРОТЕСТ.

Якась ліга студентів у Німеччині протестує проти реґіментації студентського життя за панування націзму (підтягання всього життя під один стрихулець).

Протестують в імені „фірера", себто Гітлєра. Мовляв, „фірер" цього не вимагає. Говориться так, гейби „фірер" не хотів того, за що побиваються його прибічники.

Так колись в абсолютній Австрії говорено, що цісар хотів би селянам помогти, але пани йому не дають.

ХТО ПИШЕ ІСТОРІЮ.

На „золотім ювилею" Католицького Історичного Товариства Злучених Держав, що відбувся недавно в Ню Йорку, кардинал Гейз сказав у своїй промові між інших, що йому не видається дивним, що аж молода жидівська дівчина написала історію Єзуїтів у Манґетені й Бронксі (двох дільниць Ню Йорку).

Зі слів каринала не видно було невдоволення з самої праці Жидівки, а тільки з самого факту, що праці не написав католик.

ГОЛОСИ Й ПОГЛЯДИ.

Між кандидатами, що перепали при останніх виборах, є дотеперішній ґовернор стейту Меріленд, відомий демократичний лідер Ричі. Коли він уже був кандидатом на поновний вибір, трапився в стейті лінч Мурина. Як ґовернор стейту, він був обовязаний виступити проти лінчу. Та в південних стейтах цього роду виступ в обороні закона є дуже непопулярний і ґовернори, щоб не тратити популярности, звичайно нехтують закон, а „соблюдають політичну чесність".

Говернор Ричі, котрий був ґовернором 4 рази, знав добре, що його може коштувати виступ в обороні Муринів, а проте він виступив проти цього південного упередження до Муринів. Хто знає, чи якраз це не коштувало ґовернора Ричі його вибір.

Коли так, то цікаво знати: чи треба вважати Ричія переможеним, чи переможцем?

Відомо, що скажуть ті, які для зєднання собі популярности здібні навіть на підлість. Але чи з громадського погляду так треба дивитися на справу?

При нагоді.

— Я вчора стрінув на вулиці якогось чоловіка зовсім подібнісенького до вас!

— А то дивне! Та я гадаю, що ви не віддали йому тих трицять долярів, які ви мені винні вже четвертий місяць.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Свято Героїв.

Заходом окружної управи О. Д. В. У. в Шікаго і 59 відділу О. Д. В. У. на Борнсайд відсвятковано „Свято Героїв" в Борнсайд у неділю, дня 4. листопада.

Місцевий парох о. Ковальчик відправив панахиду по поляглих жовнірах У. Г. А., як також по тих жовнірях, які в цивільних одягах положили своє молоде і надійне життя на жертвеннику Вітчини, як українські революціонери в підземеллю. На панахиді були члени Окружної Управи і члени О. Д. В. У. з Борнсайд з прапором О. Д. В. У., з малиновим січовим прапором та двома прапорами американськими. Підчас панахиди о. Ковальчик виголосив патріотичну промову, вказуючи на те, що боротьба в ціли захования нації не є противною божим законам, бо Всевишній благословить покривджених і закутих у кайдани людей у їх боротьбі за визволення.

Саме свято почалося в 8-мій годині вечором при вщерть виповненій галі. Впадало в очі велике число молоді. Голова місцевого відділу ОДВУ, п. І. Скірка, відкрив свято та покликав на бесідника інж. Степана Куропаса, голову окружної управи О. Д. В. У. в Шікаго.

Бесідник пояснив присутнім, що українські націоналісти святкують свято героїв інакше як досі святковано память по поляглих жовнірах. Замісць покликатися на історичні документи Української Національної Ради, чи Ради Центральної, які є дуже хаотичні, а часто лишаються лише паперовими, бо тодішній провід для „ока людського" одно виголошував, а зовсім що іншого робив, українські націоналісти не думають ставити того роду провідних людей за зразок молодому поколінню.

Тому організація О. Д. В. У. в Шікаго рішила показати людям живий і дуже повчаючий образ у формі фантастичної драми Романа Купчинського „Великий День". Переповівши коротко зміст драми, бесідник підчеркнув, що в драмі йде боротьба між злими і добрими духами та боротьба між старим і молодим поколінням.

І дійсно бачили ми того „Духа Черні", який вміло й по майстерськи затягав сіти на наші маси, шептав їм до вух слова зневіри і маси вірили йому, не спромоглися на ту відвагу, щоб убити в собі „Духа Черні". Дійшло до того. що власне військо сумнівалося щодо вартости своїх вождів і прокляло таких славних вождів нашого визвольного руху, як першого міністра війни бл. п. полк. Дмитра Вітовського. „Погружені в могильнім сні!"—кричав „Дух Черні", яким був п. Пасловський. „Йому не вірте, а мені" і нарід вірив йому. Вірили йому військові і селяни. Селянин, якому св. Михайло подав меч, щоб убити „Духа Черні", відпускає святий меч, мотивуючи це тим: „Я вмію жати і косити, та меча я не вмію носити".

Та справу ратує син селянина, молодий парубок, який каже: „Я піду й убю Духа Черні", що й доконав.

Драма „Великий День" це велика школа для всіх Українців і її повинні виставити в кожнім закутку, де лише живуть Українці. Вона ясно вчить нас, що доки ми будемо вірити в нашепти „Духа Черні", то так довго будемо в неволі, бо збаламучений „Духом Черні" нарід не рушить у похід, як це й предсказав пок. Вітовський.

На щастя, молоде українське покоління не дається баламутити, не йде шляхом старшого, „Духом Черні" підшитого покоління, а має в собі „Велику Міць", яку знайшло в чинах тих наших славних синів України, яких память борнсайська громада святкувала в день 4. листопада.

Драма „Великий День" є тяжкою до практичного переведення. Писана віршом і є в ній багато місць, де потрібно дійсного артиста-режісера, щоби добре вивязатися. От примірoм воскресення жовнірів з гробів на Маківці — це небивала штука до переведення.

Та Організація Державного Відродження України в Шікаго була в тому щасливому положенню, що мала доброго режісера-артиста, паню Марію Машир, яка вивела штуку знаменито. Публика, плакала, плескала, раділа і знову плакала, таке сильне враження витиснув у неї цей живий образ на горі Маківці.

Овертуру до драми „Великий День" написав знаний дірігент Українського Хору в Шікаго, п. Юрій Бенецький.

Треба згадати, що мистецьке виконання драми „Великий День" полягає і в знаменитому доборі аматорів.

Пан Гриць Семочко — був Вітовським. Духом Черні п. Пасловський — який одинокий у Шікаго надається до цеї ролі.

А св. Архангел Михайло в особі панни Софії Візерканюк знайшов доброго заступника покривджених. Селянина відіграв п. Булка так, що краще й ніхто не міг би, а що вже говорити про селянського сина, панну Марійку Любас, яка своїм молодечим завзяттям захоплювала присутніх. Четар Українських Січових Стрільців в особі п. М. Кирилюка знайшов знамените уосіблення. Пан Олекса Любас був стрілецьким сурмачем, і його боєва сурма не могла знайти в Шікаго кращого сурмача. А гурт жовнірів — українських, австрійських і російських в особах панів, Дідика, Нечая, Дуди, Микенка, Рошка, Куропася, Кулиняка, Груха і Сеньчука дописав знаменито. Драму відограється знову 25 листопада в SABIN JUNIOR HIGH SCHOOL.

З. Морозович.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана членкця 276 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $35, які стали мені великою помічю у моїм тяжкім положенню. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращого успіху. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Анна Уштан.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

BOSTON, MASS.

Ukrainian Exhibit in Boston.

Ukrainian residents of Boston and vicinity are actively at work on the Ukrainian section of the Fourth Annual Homelands Exhibit sponsored by the International Institute. The exhibit will be held in the Lee Auditorium, 140 Clarendon Street, Boston, on November 14 and 15. It will be in part an action exhibit with demonstrations of folk arts—spinning, hand weaving, embroidery and the decoration of Easter eggs. Members of the committee include Rev. and Mrs. Joseph Zelechivsky, Miss Ann Bencal, Mr. and Mrs. Peter Grudzinsky and members of the Ukrainian Club of Dramatics and Dancing.

During the two-days program there will be musical numbers by artists of various nationalities, an international tea at which Mrs. Philip Lane (Ellenor Cook) will sing and a lecture by Louis Adamic, the well known American writer of Slovenian birth, famed for "The Native's Return."

Our readers have no doubt also seen the article "Thirty Million New Americans" by Louis Adamic in Harpers Magazine for November 1934. The "New Americans" are the children of immigrants. It is important, he maintains, for these children to know and to appreciate the culture of their ancestral lands. This advice is based partly on his own experience, partly on recent observations in Pittsburgh, Cleveland, Chicago and the Iron Range. In general he finds American born children of foreign-born parents sadly lacking in this essential knowledge, with the notable exception of well poised Ukrainian young people with whom he had talked with especial pleasure.

The International Institute is a most appropriate sponsoring body, as Mr. Adamic speaks in his Harper's article of the significant work which is being done by International Institute across the country to instill into New Americans a sense of pride in their rich cultural backgrounds, of self respect, and of civic responsibility so that they will "enrich and deepen the culture of this New World."

Сповніть громадянський обовязок супроти українських інвалідів! Дайте поміч нашим інвалідам!

ЧИ Є НИНІ МОЖЛИВО ЩОНЕБУДЬ ПРЕДСКАЗАТИ В ПОЛІТИЦІ?

(УП) Багато політиків нинішнього часу, а головно наших, є політиками лише тому, що вміють дуже зручно вдавати з себе пророків та предсказувати політичну будуччину, визначуючи нібито напрямні, по яких малаб іти політика світа. Дійсність виказує, що такі пророкування майже ніколи не сповняються, хоча часом може якомусь пророкови трапитися, як сліпій курці зерно, що дещо вгадає. Ось так ріжні міжнародні пророки випророкували були, що в 1934 р. буде війна. Тепер вони вже думають трошки інакше і з точної дати роблять приблизну, і т. п. Ніхто з пророків, наприклад, не сподівався, що революція в Німеччині викличе наближення Італії до Франції. Навпаки, всі пророкували, що Мусоліні і Гітлєр, як два націоналісти, підуть рука в руку проти всього світа. Ніхто не припускав, що німецька революція причиниться до заприятелювання Німеччини з Польщею, бо цеж були досі вогонь і вода. Хто пророкував, що німецько-московська традиційна політика повернеться в такуж саму традиційну ворожнечу лише тому, що Німці знищили в себе комунізм?А вже найменше мабуть сподівався хтонебудь французько-большевицької приязни, знову таки через німецьку революцію. Можнаб навести богато таких фактів, яких ніякий пророк не передбачив, хоч це нічого їм не шкодить тепер говорити: „А я казав, пригадуєте може?" Всякі лінії з теоретичною підбудовою не видержують навіть першого напору дійсности. Коли йде про Европу, то тут одинокою правильною лінією є французько-німецька ненависть, яка ще довгі часи буде важною і буде одною напрямною европейської дійсности. Такі думки подав світови до відома бувший англійський премієр Ллойд Джордж в одній своїй статті в англійській пресі. Не мож не признати йому рації. Він на своюму віку вже не одно пережив, сам вів англійський державний корабель і тому може на цю тему авторитетно говорити.

ОПРИШКИ, ЧИ ПАТРІОТИ?

(З життя македонських комітаджів).

Життя приневолює часом людей виконувати дивне заняття: заняття, яке не стоїть у ніякому відношені з їх вдачею, їх освітою, переконаннями, походженням. Понайбільше: задля кусника хліба. Ріжні бувають люди, а мало ідеалістів. Таких людей, що, наприклад, задля самої любови до рідного краю відреклися від свого правного становища, родини, жінки, дітей... щоби стати опришками. Такі люди в наших матеріялістичних часах виглядають на божевільних. Бож що спільного має любов рідного краю з опришківством?

А нещасливі Македонці думають менше-більше так: Ми не родилися на те, щоби бути рабами. Ми маємо також права до волі та незалежности, як усі люди на світі. Коли добровільно не дають нам наших прав, то ми будемо боротися й боротися на життя та смерть, ніщо не буде нам здаватися замале, коли треба буде виконати ваш обовязок. Так думають ці опришки-ідеалісти, про яких у чужих краях знають лише як про грабіжників, душогубів, а на ділі вони лише борються за рідний край, за своїх братів і сестер. Отже не задля приємности йде горстка одушевлених мужчин у гори, та й не задля грабунку. Добре скрившися ждуть вони нагоди, де їх потребують, де можуть узятися за діло, щоби відвернути лихо від земляків, де їх поява рівнається крайньому ратункови з біди.

Такі нагоди нерідко трапляються в країні, в якій нібито позабули про виконання менших зобовязань. Отже комітаджам не бракує роботи, лише їх звання не приносить їм ніякого доходу, або радше — приносить кулю. Та це дрібниця для Македонця. Заграниця рідко коли довідується про справжнє життя та змагання тих людей.

Ці опришки-ідеалісти не роблять нічого без причини. Вони потрафлять зупинити залізничий поїзд, та не тому, щоби ограбити подорожніх, лише тому, щоби виратувати своїх арештованих товаришів або щоби схопити державного тайного агента, який вже добре дався в знаки їх землякам. Коли треба знищити важні документи їх організації, які сконфіскував неприятель, то комітаджі не надумуються довго, лише підпалюють будинок, у якому ті документи сховані під замком. А коли прикордонна сторожа вже занадто далася в знаки, коли загрожує родинній честі гноблених Македонців, їх майну та дорібкови — тоді може помогти лише комітаджівська куля. Тому не дивниця, що влада накладає на них високі грошеві нагороди, що всякими засобами старається винищити їх. Та ті верховинці занадто добре зорганізовані й дуже добре узброєні. Їх численні звідуни повідомляють комітаджів завсіди про все, що там діється в долах, по містах і селах, вони їм приносять одежу даготь подостатком харчів і муніції. Більше їм не треба. Гори й густі ліси дають їм охорону.

Їх наступи, або — як за кордоном кажуть — „грабіжницькі напади", добре обдумані, скоро, відважно й тихо. Вони не мають у собі нічого з грабіжницької жадоби професійних грабіжників. Організація комітаджів рекрутується з найліпших, найінтелігентніших мужчин, що нічим не провинилися, найсміливіших. Вона має знаменитих провідників, що вміють зовсім посвятитися для справи. А горе тому, який не вміє виконати поставлених йому умовин або надужив довіря товариша. Він пропав; ніщо не врятує його.

Був один, що довгі літа втішався безмежним довірям організації, та надужив того довіря для своїх честилюбних цілей. Він іще не був зрадником. Та він був необережний, на нього гді було здатися, ба навіть деяку тайну виявив не хотячи. Як про це довідалися, переказали йому, що за це, що нарушив довіря має до дванацять годин покінчити з життям. Та він уважав себе за хитрішого, може не хотів іще так замолоду покидати цей світ — і замісць пропасти на тому світі, пропав у закордоні. Щож тепер робить організація? Дала йому трохи часу, позволила йому думати, що все забулося. І саме, як він у великому місті почувався найбезпечніше, згинув від кулі дівчини. Не вважали його гідним, щоби згинув від кулі мужчини, післали дівчину, ще дитину, що вбила його в театрі.

Так немилосердно поступають комітаджі з неприятелем, а ще більше немилосердно зі собою самими. Задля їх завзяття та відваги македонсько-болгарське населення любить комітаджів. Вірить їм, помагає їм. Ця поміч звідунів доводить часом до непорозумінь. Так нпр. дістали раз комітаджі вістку з домів, що йдуть у гори урядові тайні агенти, щоби вивідатися про гірські становища комітаджів. Шпиги ті, мовляв, переодягнені за туристів, одначе мають зі собою ріжні апарати та причандали — та це, як на долах „ствердили" скорострілi й бомби. Серед комітаджів зчинилася метушня. Обставили кожну стежку, ждали неприятеля. Та не довго треба було ждати на нього. Небаром показався цілий їх гурт із тяжкими наплечниками, виходили на шпиль гори. Комітаджі нишком підповзли до них — і переконалися, що то дійсно не шпиги, а таки туристи. Вони мали з собою фільмовий апарат і накручували фільму. Колиб комітаджі впору не були зорієнтувалися, було би прийшло до кровавої розправи...

Вітвертий.

— Чи хочете, пане, конче зістати моїм зятем?

— Що то, то ні, пані добродійко, але що хочу женитися з вашою дочкою, то не буду міг цього уникнути...

У шевця.

— Пане, тому тиждень, як я взяв від вас чоботи, а вже обцаси повкривлювалися.

— Як жеж не мають викривлюватися, коли вони ще не заплачені...

Відтяв.

Пан: Знаєш, Миколо, що більшого осла від тебе нема на цілому світі!

Микола (удаючи дурного): А то пан видно змінили своє переконання, бо вчера я чув, як пан говорили до пані: „Алеж я найбільший осел на світі, що з тобою оженився"...

Наївна.

Пані: Но і щож, Марино, чи різник має телячі ноги?

Служача: Я не бачила, прошу пані, бо він був узутий.

ВІДОЗВА

до земляків села Ляцька, добромильського повіту.

Не розкіш, а недоля змусила Вас, Дорогі Земляки, покинути свій рідний край і шукати за морем кращої долі для себе. Живучи на вільній землі, в країні волі і поступу, не знаючи, що таке боротьба за народні права, згадайте і про свою Батьківщину, про своє рідне село, в якому Ви колись жили і яке мусіли покинути з причини всяких злиднів і недостатків.

Наші громадяни, щоб не остатись позаду інших народів під культурним і економічним оглядом, заснували у себе читальню „Просвіти", Кооперативу „Народній Дім" і руханково-пожарниче Товариство „Луг", які, на жаль, приміщуються у чужій винайміленій хаті і не можуть як слід розвинутись. Отже не маємо власного дому, в котрому містилися б усі товариства і моглиб належно розвиватися на користь нашої громади, на добро і славу нашого народу. Тому порішили ми побудувати власну хату „Народній Дім". Справа будови такого дому під теперішній час нашого скрутного положення є доволі трудна, майже понад наші сили. Та ми не упадаємо на дусі й у зневіру, але свято віримо, що спільними силами доконаємо великого діла.

Знаємо також і Ваше незавидне під теперішню хвилю положення, серед якого не знаходите бажаного добра. Але всетаки при добрій волі зможете багато помогти нашій, а властиво народній справі. Власний „Народній Дім" у нашій громаді є конечністю хвилі, бо цей дім має стати народньою стятинею — кузнею, в якій має виковуватися краща доля нашого поневоленого народу.

Виділ читальні й управа кооперативи поробили вже перші кроки, а іменно закупили площу під будову за 500 амер. долярів. Та до здійснення бажаних мрій іще далеко, бо у нас тепер дуже тяжкі часи та катастрофальна недостача гроша. Одинока надія і поміч на Вас, Дорогі Земляки. Ми переконані, що у Вас іще не завмерло українське серце, що горить любовю до рідного краю, до свого рідного села; що Ви не будете глухими на наші просьби, а поможете нам своїми жертвами і збіркою таких жертв між своїми знакомими побудувати „Народній Дім" у нашій громаді.

Тому звертаємося до Вас із горячою просьбою в надії, що і Ви не відмовите нам своєї помочі занятись у кружку своїх знакомих між нашими родинами збіркою жертв на будову „Народнього Дому" в нашій громаді. В прилозі пересилаємо листу на руки тов. С. Міляна в Квакертавн, Па., і просимо Вас дуже ввічливо занятись тою збіркою. А зібрані гроші разом із виказом жертводавців просимо негайно пересилати на адресу читальні „Просвіти" на руки Вп. Андрія Яцуся в селі Ляцьку, пов. Добромиль.

Імена жертводавців будуть вписані в книгу фундаторів „Народнього Дому" в Ляцьку на вічну память грядучим поколінням, а також публично оголошені в наших часописах.

А за Ваші труди заздалегідь шлемо українське „спасибіг" і остаємося зі щирим привітом і побажанням усього найкращого.

Ляцько, в жовтні 1934 р.

Читальняна печатка з підписами.

За Виділ читальні „Просвіти":

Михайло Бендзар, голова; **Микола Хоник**, скарбник; **Іван Гера**, секретар.

P. S. Дозволю собі ще й від себе звернутись із щирим проханням до всіх земляків в Америці з села Ляцька.

Хай у нас усіх односельчан села Ляцька прийметься ця вістка з веселою радістю, що в нашому селі є також щирі Українці, що взялись до такого важного діла, себто побудування свого власного Народнього Дому, в якому плекатиметься народню освіту, культуру й мистецтво. Наша, хочби найменша, жертва, стане їм великою помічю. Тому хай у нас збудиться могутня любов до рідного села. Хай наша жертва буде доказом, що ми з ними співчуваємо в їх ідейних змаганнях.

Жертви прошу слати впрост до управи кооперативи „Народній Дім".

ANDRIJ JACUS,
Lacko, p. Dobromil,

або на мою адресу:
STEPAN MILAN,
324 Tohickon Ave., Quakertown, Pa.

Листи жертводавців можу вислати на бажання котрого з односельчан, хто хоче занятися збіркою. До цеї пори у мене є 11 долярів на ту ціль, а саме 1 дол. від мойого тов. Д. Луцева та моя 10-долярова жертва.

Степан Мілян.

Ворожка: — Дістанете небавом дуже велику спадщину.

— Так? То може мені тимчасом позичите пядесять долярів?

ЧИ НІҐРИ ДОБРІ ВОЯКИ?

Багато Ніґрів служить у єгипетському війську та в англійських кольоніяльних відділах. Які це вояки, про це пише часопис „Оаза" Ніґрам військове заняття виглядає як одиноке заняття, гідне чоловіка. Коли Ніґер не є вояк, тоді він є ніщо, живе в найбільших ліноцах. Для фелага (селянина в Єгипті), який в поті чола управляє рілю, Ніґер відчуває лише погорду. Рекрутація у найглибших країнах рівникової Африки відбувається добровільно. Тепер таксамо є в Судані. Там Ніґри добровільно зголошуються, інших збирають спеціяльні агітатори, які заманюють їх коліровою одежею, зброєю та місячною платнею. Ті „добровольці" приходять до служби зі шнурком коралів і запаскою на бедрах, та коли надягнуть однострій, сандали та перекинуть кріс через плече, тоді на радощах не знають, що робити: обмацують і обертають блискучий кріс на всі боки. Та з вербуванням вояків відбувається рівночасно й вербування жінок, бо Ніґри не можуть жити без жінок. Насамперед старшини приводять своїх жінок, щойно потім приходить черга на рядовиків. Суданський вояк не харчується в касарні, лише в шатрі зі своєю чорною жінкою та дітьми. Жінка дбає лише про домашні справи, варить страви, направляє одежу, а вечором йому співає та грає. За кожним полком чорних вояків іде крок за кроком полк жінок. Вони теж ідуть за чоловіками до бою, кричать і заохочують чоловіків. Платню виплачують по половині чоловікам і жінкам.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОСТОН, МАСС.

У Листопадові Дні — Рідній Землі.

Настало „люте время" для для України. Дійсне пекло переживають наші брати на рідних землях, під окупантами. Ляхи, Москалі, Румуни чи Чехи викривлюють нашу національну душу, а наші перевертні ще їм помагають. Та щастя наше, що маємо й геройських синів, українських революціонерів, що завдають смертельний удар усякому хрунівству, жертвуючи своїм життям для ратунку Батьківщини. Ті українські революціонери заставляють і нас тут до більшої активности в допомозі Рідному Краєви, як теж піднosять нашу віру в остаточну побіду нашої справи. І ми помагаємо як і чим можемо.

Ось наш Союз Українок, що гуртується в церковній салі, вислав до Обєднання $25 з таким призначенням: $10 на інвалідів, а по $5: на визвольну боротьбу, родині пок. Біласа і Данилишина і родинам Старуха і Березинського, себто родинам, які віддали своїх дітей Україні. Відділ ОДВУ ч. 27 висилає на визвольну боротьбу $20, зібрані на місячнім мітингу. Зложили: Матрона Дацко $2, а по $1: Н. Давискиба, Д. Бортник, П. Мороз, Анна Смарш, Н. Галатин, Г. Костецький, Петро Боднар, Оля Довганчуківна. По 50 ц.: Н. Довганчук, Д. Патак, І. Чопик, А. Веремінський, М. Боднар, Іван Гримак; по 25 ц.: М. Музика і Я. Довганчук. З каси відділу асиґновано $4.50.

Н. Давискиба.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

На Музей і Бурсу.

Союз Українок від. 45 ухвалив на своїх місячних зборах в жовтні висаиґнувати зі своєї каси $10 на будову Музею Визвольної Боротьби в Празі, а $10 на Дівочу Ремісничу Бурсу у Львові. Окремо зложив на Музей гром. Атанасій Беднарчик $1. Разом вислано до Обєднання $21.

Олена Беднарчик,
Союз Українок від. 45.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На Бурсу.

На зборах Української Жіночої Католицької Громади на зазив пані Говенчук зібрано між приявними членицями $3 та переслано ту жертву через Обєднання з призначенням на Дівочу Ремісничу Бурсу у Львові.

А. Костів, касієрка.

Знавець музики.

Крипуляк спізнився на концерт. При дверях питається портієра, що тепер грають.

— Девяту симфонію,—відповідає портієр.

— Йой, то за той короткий час, що я припізнився, переграли вже аж вісім симфоній?!

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (114)

Легко, але тактовно Патриція перервала любовні зяви Роджера, думаючи, що хвилевий настрій заставив його до цього. Вона зрештою про подружжє ще не думала. Таж вона ще й жити не почала. Крім цього вона не могла покинути батька, що її тепер так потребував.

І Роджер, хоча рішений, не натискав дуже на подружє, бо боявся, що легко може довести до повного зірвання відносин з дівчиною... Ходячи по столиці, обоє бачили кождого дня нові чуда-дива. Патриція писала часто листи до батька.

Вона писала йому про дивні товпи, про вуличні базарі, про чудодіїв-факірів. Капітан Кенбі, читаючи, як вона гарно бавиться, на ці листи не відписував. Не згадав її навіть, що його полк мусів виїхати на північ.

Він мав пристати до свого полку, що дістав приказ здушити повстання Сіхів. На своє нещастя, капітан Кенбі вірив, що повстання скінчиться скоро. Третього дня свого побуту в Дельгах, лейді Сесил дістала телеграму, що її вдразу заставила покликати її сина.